

Referat fra Rotarymøtet 09.02.2021

1. Presidenten ønsket velkommen til kveldens møte.

Han kunne opplyse at siste uke hadde ingen hatt fødselsdag.

Knut hadde en 3 minutter om programkomiteen, som for tiden var nærmest et soloarbeid. Presidenten takket for godt arbeid og gode foredragsholdere i en krevende tid.

Som følge av koronasituasjonen er det fortsatt kun anledning med 10 personer til stede på Vinger. Følgelig må fortsatt øvrige deltakere være med digitalt på Zoom.

2. Kveldens tema: «Jord og kvikkleireskredd»

Knut Holen introduserte kveldens foredragsholder Asbjørn Langeland, nok en god bekjent av Knut siden mange år tilbake.

Langeland som nå bor på Kløfta, har tidligere vært biblioteksjef i Skedsmo kommune, fylkesbiblioteksjef i Akershus i perioden 1966–1979 og førstekonsulent i Statens bibliotektilsyn i årene 1979–1983. Han drev privat konsulentvirksomhet i 1983–1988, og fortsatte som avdelingsleder ved Statens bibliotek- og informasjonshøgskole i perioden 1988–1991. Langeland var direktør i Statens bibliotektilsyn 1991–2002 og direktør for Nordisk litteratur- og bibliotekkomité (NORDBOK) 2003–2006. Fra 2007 hadde han oppgaver for Kulturdepartementet og han har også vært medlem av flere nasjonale og nordiske komitéer og utvalg, samt hatt lokalpolitiske verv i Sørums kommuner.

Langeland har også stor interesse og kunnskap om jord- og kvikkleireskredd og kom i sitt foredrag bl.a. innom følgende:

- Jordskred: Skjer på overflaten i bratt terreng, kan sammenliknes med snøskred. Eksempel: Jordraset i Jølster november 2019.
- Kvikkleireskred har utspring dypt nede i grunnen og kan forekomme både i bakker og i slett terreng.
- Der det går kvikkleireskred, er leira flytende som en tynn grøt eller som maling. I tillegg til flytende leire kan skredområdene ha store vannårer/ bassenger der vannet har høyt trykk Disse finner man i lag med sand og grus som kan ligge under blåleira.
- Kvikkleire er blåleire avsatt på sjøbunn, inneholder salt, 2-3 %. Når saltet vaskes ut, blir leira flytende. All blåleire er ikke kvikkleire.
- Kvikkleire som har rast ut, kan ikke bli «kvikk» og rase ut en gang til.

- Leirskredd oppstår ved erosjon langs bekker og elver. Mye nedbør, anleggsarbeid, graving, ekstra belastning på overflaten og annen aktivitet kan gi økt erosjon. Eksempelvis Skjeggestad bru på E 18.
- Kvikkleireskredd kan generelt sett ikke varsles, men områder med fare for skredd blir kartlagt og det finnes flere eksempler på forhåndsvarsler som har forekommet like før skred har gått. Andre eksempler er dyr som reagerer, utglidninger langs bekker og elver, samt plutselige sprekker i bakken.
- Leirskred har kostet menneskeliv og i løpet av de siste 250 år har 235 omkommet i kvikkleireskred i Norge. Dette er som følger:
 - Dale i Rissa 1760: 17 omkomne.
 - Skea i Sørumsund 1768: 16 {17} omkomne
 - Mona i Stjørdal 1805: 15 omkomne
 - Tiller i Sør-Trøndelag 1816: 15 omkomne
 - Holum i Ullensaker 1883: 6 omkomne
 - Verdalsraset 1893: 116 omkomne.
 - Målseiv i Troms 1898: 8 omkomne.
 - Kogstad i Gjerdrum 1924: En omkom og en døde seinere av skadene
 - Lade i Trondheim 1944: 4 omkomne.
 - Bekkelaget i Oslo 1953: 5 omkomne.
 - Sokkelvika, Reisafjorden i Troms 1959: 9 omkomne
 - Skjelstadmarka i Stjørdal 1962: 1 omkommen
 - Rissa i Sør-Trøndelag 1978: 1 omkommen
 - Balsfjord i Troms 1988: 2 omkomne
 - Finneidfjord i Nordland 1996: 4 omkomne
 - Asak i Sørumsund 2018: 3 omkomne
 - Gjerdrum 2020: 10 omkomne

Foredraget ble tatt opp og blir lagt ut på klubbens hjemmesider og anbefales for de som ønsker litt mer inngående informasjon. Stor takk til Langeland for et interessant og dagsaktuelt foredrag og til Knut som fikk ham hit.

Referent: W. Melby